

Posudek oponenta bakalářské práce

Jiří Koubek

Tématem práce Pavla Kudrny je proces československé demokratické tranzice v roce 1989. Teoretickým rámcem jsou klasičtí transitologové jako Mainwaring, O'Donnell, Karlová a Schmitter a spíše okrajově pak Stepan, Linz, Przeworski či Rustow (z českých autorů zejména Kunc a Dvořáková). Autor prokazuje, že se v problematice tranzic dokáže velmi dobře orientovat.

Struktura práce dobře odpovídá potřebám zvoleného tématu. Kvalitní teoretické kapitoly (jedna na téma fázování tranzic, druhá o jejich typech) čítají dohromady přes třetinu textu. Následuje empirická kapitola, která přiměřeně a stručně shrnuje nezbytnou faktografii československé tranzice. Opírá se tu hlavně o Sukovu a Burešovu práci. A solidní, byť v tomto případě možná poněkud „zbytečně úsporná“, je poslední kapitola, která vcelku zdařile propojuje empirii s teorií. Přesto by si některé zajímavé vlastní autorovy postřehy a teze zasloužily důkladnější diskusi a rozbor (viz níže).

Hlavním závěrem Kudrny práce je, že Československo představuje spíš případ Mainwaringova stažení se (withdrawal, resp. extrication) než kolapsu (přesněji řečeno jejich kombinaci). Je sympatické, že autor se tímto nebojí vykročit poněkud mimo převažující mínění české politologie, které se kloní spíš ke kolapsu. Ocenění si též zaslouží, že Kudrna primárně pracuje s tranzitologickými klasikami z 80. let, které – na rozdíl od Linze a Stepana (1996) či Karlové a Schmittera (1991) – ještě československý přechod nemohly zachytit. Kudrnovi tedy nelze vytknout intelektuální lenost – neváhá své téma skutečně znovu promýšlet.

Na druhou stranu – a to už je první z výtek – jestliže pro doplnění svého znovu-promyšlení pracuje vcelku adekvátně i s post-1990 dílem Karlové a Schmittera (kde klasické *sami* Československo zařazují), není jasné, proč taktéž nepřistupuje i k Linzovi a Stepanovi (1996), jejichž práci v „aplikující“ kapitole prakticky ignoruje. V úvodu to odůvodňuje tím, že tematice *konsolidace* se ve své bakalářské práci nevěnuje a že tudíž Linzova a Stepanova kniha pro něj není přímo relevantní. Pak ale možná přehlédl, že kniha se jmenuje *Problems of Democratic Transition and Consolidation...* A Linzova a Stepanova argumentace pro řazení ČSSR jako kolapsu by pro Kudrnu mohla být nejen vysoce relevantní, ale hlavně zajímavým a užitečným kontrapunktem pro jeho vlastní tezi o ČSSR jako withdrawal (či hybrida mezi ním a kolapsem).

Opomenutí Linze a Stepana v poslední kapitole je překvapující i proto, že autor jinak věnuje dosti důkladnou pozornost debatě s Karlovou a Schmitterem a jejich řazení ČSSR jako reformy (sám se kloní k pomezí reformy a paktu).

Dobře si všímá jistého napětí mezi oběma svými hlavními závěry (ČSSR mezi reformou a paktem dle Karlové a Schmittera a ČSSR mezi stažením se a kolapsem/zlomem dle Mainwaringa resp. O'Donnella a dalších). Má sice do jisté míry pravdu, když tvrdí, že zdánlivý nesoulad je zčásti dán různým akcentem různých autorů na různé aspekty tranzice. I tak by si ale příslušná pasáž na straně 45 zasloužila rozvést a podrobit hlubší analýze - už z toho důvodu, že v jednom z těchto závěrů (ČSSR mezi reformou a paktem) se přímo odchyluje od autorů-klasiků a ve druhém od převažujícího

českého politologického názoru (a také od Linze a Stepana, které ale, jak již bylo uvedeno v dané kapitole ignoruje).

Jako další spíše dílčí výtky či polemiky bych uvedl diskutabilní překlad Przeworského „liberalizers“ jako „liberálů“ či interpretaci ČSSR jako v tranzici neproblematického státního celku (Rustowovská otázka). Pakliže tranzici rámuje až do voleb 1990, pak do ní výrazně zasáhla např. jím zmíněná „pomlčková válka“, která byla klasickou ukázkou problematičnosti národní jednoty v Rustowově smyslu. Jisté pochyby vyvolává Kudrnův argument pro demokracii se zárukami v rámci jeho diskuse s Przeworským (připuštění KSČ do svobodných voleb 1990). Otázkou je, zda tento příklad příliš nerozměňuje to, v čem skutečně spočívá koncept demokracie se zárukami.

Doporučuji práci k obhajobě s hodnocením **dobře**.

V Praze dne 12. 6. 2014